

Huvudman

Gällivare kommun
post@gallivare.se

Beslut

Datum 2025-02-04
Dnr 2022:3140-2022:3141 och
2022:8897
Sida 1 (40)
Aktbilaga

Ärendet

Tillsyn av grundskolorna Sjöparksskolan A och B i Gällivare kommun; nu fråga om statliga åtgärder för rättelse enligt 26 kap. 17 § skollagen

Beslut

Skolinspektionen beslutar med stöd av 26 kap. 17 § skollagen (2010:800) att statliga åtgärder för rättelse ska vidtas vid Sjöparksskolan A och B på bekostnad av Gällivare kommun. Åtgärderna kommer att genomföras på det sätt som anges nedan. Skolinspektionen fakturerar Gällivare kommun de kostnader som åtgärderna medför.

Nedanstående åtgärder kommer att vidtas för att avhjälpa brister i verksamheten gällande undervisning, mottagande och undervisning av nyanlända elever, särskilt stöd, frånvaro samt trygghet och studiero.

De statliga åtgärderna för rättelse kommer att vidtas skyndsamt efter det att beslutet vunnit laga kraft. Åtgärderna ska dock ha genomförts senast nio månader från det att beslutet vunnit laga kraft.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Åtgärderna

Statens åtgärder för rättelse innefattar följande (punkt 1–4 samt a–o).

1. Skolinspektionen kommer att uppdra åt en utförare att tillhandahålla två rådgivare som kommer att befinna sig på plats på Sjöparksskolan A och B och leda arbetet med att vidta åtgärder för att rätta till brister i verksamheten i enlighet med detta beslut.
2. En plan för arbetet med åtgärder för att rätta till brister i verksamheten kommer att tas fram av rådgivarna i samarbete med rektorer och berörd skolpersonal.
3. Rådgivarna kommer att föra en löpande dialog med huvudmannen om vad som krävs för att avhjälpa bristerna i verksamheten.
4. Rådgivarna kommer att styra arbetet med planering och genomförande av åtgärder och verka för att åtgärder för att rätta till brister i verksamheten kommer till stånd. Åtgärder kommer att vidtas för att rätta till brister i verksamheten gällande undervisning, mottagande och undervisning av nyanlända elever, särskilt stöd, frånvaro samt trygghet och studiero, se **punkt a–o** nedan.

Nedan följer en närmare beskrivning av de åtgärder som under rådgivarnas ledning kommer att vidtas för att rätta till brister i verksamheten.

Undervisning

- a) En analys kommer att genomföras av orsaker till konstaterade brister i undervisningen i förhållande till skollagens bestämmelser om lärare, ämnen och undervisningstid. I detta ingår analys av förutsättningarna vid skolan vad gäller personella resurser samt behov av insatser för att säkerställa att eleverna i alla ämnen ges undervisning i enlighet med scheman, huvudmannens beslut om timplan samt bestämmelser om garanterad undervisningstid. Analysen kommer att ligga till grund för beslut om åtgärder som ska vidtas.
- b) Åtgärder ska vidtas i syfte att säkerställa att undervisningen i ämnena svenska och engelska som språkval samt ämnet svenska som andraspråk bedrivs under ledning av lärare samt att eleverna får undervisning i enlighet med huvudmannens beslut om timplan.
- c) Åtgärder ska vidtas i syfte att säkerställa att undervisningen i ämnet slöjd genomförs i enlighet med gällande kursplan.

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

- d) Rutiner för mottagande och undervisning av nyanlända elever kommer att utarbetas och implementeras. Rutinerna kommer att innefatta arbetsgång och ansvarsfördelning vad gäller bedömning av en elevs kunskaper, placering i årskurs och undervisningsgrupp, upprättande av individuell studieplan samt beslut om förberedelseklass, anpassad timplan och andra åtgärder till stöd för nyanlända.
- e) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att samtliga nyanlända elever har en upprättad individuell studieplan samt de formella beslut om åtgärder till stöd för nyanlända som erfordras.
- f) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att nyanlända elever får minst den undervisningstid som återstår för övriga elever i den aktuella årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Särskilt stöd

- g) En analys kommer att genomföras av orsaker till konstaterade brister i skolans arbete med särskilt stöd. I detta ingår analys av skolans rutiner för anmälan, utredning och beslut om särskilt stöd, arbetet med att ge elever särskilt stöd och om det finns tillräckliga resurser för att leva upp till skollagens bestämmelser om särskilt stöd. Analysen kommer att ligga till grund för beslut om åtgärder som ska vidtas.

- h) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd inleds när en anmälan om behov av särskilt stöd görs till rektorn samt om det på annat sätt framkommer att förutsättningar för en sådan utredning är uppfyllda.
- i) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd i enlighet med elevens behov av sådant stöd och beslutade åtgärdsprogram.

Frånvaro

- j) En analys kommer att genomföras av orsaker till konstaterade brister i skolans arbete med utredning och åtgärder om en elev har upprepade eller längre frånvaro. I detta ingår analys av skolans rutiner och ansvarsfördelning för arbetet med att uppmärksamma, utreda och sätta in åtgärder vid frånvaro samt att samordna arbetet när flera utredningskrav aktualiseras. Analysen kommer att ligga till grund för beslut om åtgärder som ska vidtas.
- k) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att orsakerna till elevers upprepade eller längre frånvaro utreds.
- l) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att åtgärder sätts in för att öka elevers närvaro i skolan utifrån de behov som identifierats i en utredning om frånvaro.

Trygghet och studiero

- m) En uppföljning och analys kommer att genomföras av elevernas trygghet i skolmiljön och studiero i undervisningen och vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero. Analysen kommer att ligga till grund för beslut om åtgärder som ska vidtas.
- n) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att en uppföljning och analys av skolans ordningsregler och hur de följs görs under medverkan av eleverna. Analysen kommer att ligga till grund för beslut om åtgärder som ska vidtas.
- o) Åtgärder kommer att vidtas i syfte att säkerställa att saken utreds om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt samt att åtgärder utifrån resultatet av utredningen vidtas för att få eleven att ändra sitt beteende.

Närmare information om åtgärderna för rättelse

Skolinspektionen kommer att ha regelbundna möten med rådgivarna om hur arbetet med åtgärderna för rättelse fortskrider.

Rådgivarna kommer att samråda med Skolinspektionen om planen för arbetet med åtgärder innan arbete med genomförande av de planerade åtgärderna påbörjas och därefter löpande samråda i olika delar av genomförandet.

De statliga åtgärderna för rättelse kommer att vidtas skyndsamt efter det att beslutet vunnit laga kraft. När åtgärderna för rättelse har genomförts kommer rådgivarna att rapportera till Skolinspektionen om hur åtgärderna har genomförts och vad åtgärderna har lett till eller förväntas leda till. Rådgivarna kommer att lämna rapporten till Skolinspektionen så snart åtgärderna för rättelse har genomförts, dock senast nio månader efter det att beslutet vunnit laga kraft. Skolinspektionen kommer att avsluta åtgärderna för rättelse så snart myndigheten bedömer att åtgärderna har vidtagits.

Om ärendet

Verksamheten

Sjöparksskolan ligger i Gällivare kommun och omfattar grundskola årskurserna 7–9. Sjöparksskolan är organiserad i två skolenheter, enhet A och B, med varsin rektor. Skolan är den enda högstadieskolan i Gällivare tätort och har ungefär 400 elever, jämnt fördelade mellan skolenheterna.

Skolinspektionens tillsyn av skolenheterna har behandlats sammanhållet och skolenheterna refereras nedan till som Sjöparksskolan eller skolan.

Bakgrund och tidigare beslut

Skolinspektionen inledde under vårterminen 2022 en tillsyn av Sjöparksskolan A och B, i ärenden med diarienummer 2022:3140 och 2022:3141¹. Skolinspektionen beslutade den 4 juli 2022 att förelägga Gällivare kommun att senast den 25 november 2022 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd och studiehundledning på modersmål.

¹ Från och med den 7 april 2022 sker handläggningen i ärende med dnr 2022:3140.

Skolinspektionen tilldelade även Gällivare kommun en anmärkning för brister avseende frånvaro och svenska som andraspråk.

Under höstterminen 2022 mottog Skolinspektionen uppgifter om att elever vid Sjöparksskolan inte fick sin garanterade undervisningstid. Uppgifterna utreddes inledningsvis i ärende med diarienummer 2022:8897.²

Skolinspektionen gjorde en uppföljning av ovannämnda beslut under senhösten 2022 och genomförde i samband med detta även tillsyn av undervisning. Skolinspektionen beslutade den 7 februari 2023 att förelägga Gällivare kommun att vid vite av 700 000 kronor senast den 8 maj 2023 vidta åtgärder avseende brister rörande tillgång till lärare och undervisningstid i de naturorienterande ämnena samt i ämnet teknik. Skolinspektionen bedömde att bristerna utgjorde ett allvarligt missförhållande. Skolinspektionen beslutade även att på nytt förelägga huvudmannen att vidta åtgärder för att avhjälpa kvarvarande brist avseende studiehandledning på modersmålet samt att tilldela huvudmannen en anmärkning för vissa kvarvarande brister avseende särskilt stöd. Skolinspektionen bedömde att huvudmannen hade avhjälpt påtalade brister avseende frånvaro och undervisning i svenska som andraspråk och avslutade ärendet i de delarna.

Efter att Gällivare kommun inkommit med redovisning av vidtagna åtgärder den 4 maj 2023 genomförde Skolinspektionen en uppföljning som bland annat innefattade ett besök på skolan höstterminen 2023. Skolinspektionen bedömde i beslut den 21 december 2023 att huvudmannen hade vidtagit åtgärder och avhjälpt påtalade brister avseende undervisningstid och tillgång till lärare i naturorienterande ämnen och teknik, studiehandledning på modersmålet, särskilt stöd och modersmålsundervisning. Skolinspektionen beslutade samtidigt att förelägga Gällivare kommun att senast den 10 april 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa nya brister rörande undervisningstid och tillgång till lärare i slöjd och mottagande av nyanlända elever samt tilldelade Gällivare kommun en anmärkning avseende nya brister rörande extra studietid, ordningsregler och användande av mobiltelefoner.

Vad Skolinspektionen nu ska ta ställning till

Skolinspektionen genomför nu en uppföljning av beslutet den 21 december 2023. Skolinspektionen har att ta ställning till om Gällivare kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpts. Skolinspektionen har i samband

² Från och med den 9 november 2022 sker handläggningen i ärende med dnr 2022:3140.

med detta på nytt inlett tillsyn avseende arbetet med särskilt stöd, frånvaro och trygghet och studiero. Myndigheten ska alltså även ta ställning till om skolan uppfyller författningarnas krav i dessa delar.

Underlag för beslutet

Underlag för beslutet är huvudmannens redovisning, inkommen den 29 april 2024, och skriftliga kompletteringar som huvudmannen inkommit med. Skolinspektionen har genomfört en digital intervju med lärare i förberedelseklassen den 17 maj 2024 samt ett besök på skolan den 24–25 september 2024 där elever och övriga lärare har intervjuats. Digitala intervjuer med personal i elevhälsan samt rektorerna har genomförts den 1 och 3 oktober 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat scheman, utredningar om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

I de fall hänvisning görs till enskilda elever framgår vilken elev som avses av elevförteckning, aktbilaga 74 i ärendet.

Undervisning

Skolinspektionens utredning gäller dels om huvudmannen följt föreläggandet den 21 december 2023 avseende undervisningstid i slöjd samt om åtgärder vidtagits utifrån myndighetens anmärkning avseende extra studietid, dels om eleverna vid Sjöparksskolan för närvarande får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisning i slöjd

Av huvudmannens redovisning framgår att de elever som gick miste om undervisningstid under höstterminen 2023 eftersom det saknades en lärare i trä- och metallslöjd istället erhöll undervisning i textilslöjd av en behörig och legitimerad lärare under vårterminen 2024. Inför höstterminen 2024 har skolan anställt en behörig och legitimerad lärare i trä- och metallslöjd på visstid och eleverna får undervisning i trä- och metallslöjd. Enligt huvudmannen kompenseras eleverna för den undervisningstid som eleverna gick miste om under höstterminen 2023.

I intervju med elever i årskurs 8 och årskurs 9 uppger samtliga tillfrågade elever att de får välja att läsa antingen trä- och metallslöjd eller textilslöjd samt att det val som eleverna gör gäller för hela högstadietiden.

Undervisningstid för elever som valt svenska respektive engelska som språkval

Av scheman samt intervjuer med elever och lärare framgår att elever i vissa klasser som läser svenska respektive engelska som språkval saknar en lärare under vissa lektioner, vilket innebär att lektionerna blir inställda.

En lärare i språkval svenska och engelska i årskurs 7–9 uppger att läraren i praktiken inte kan ha alla lektioner som läraren är schemalagd på eftersom läraren är schemalagd på flera lektioner samtidigt. Elever i klass 9a3 berättar att alla lektioner i början av höstterminen 2024 varit inställda vid tidpunkten för Skolinspektionens besök, vilket enligt schemat motsvarar tre lektioner per vecka under fyra-fem veckor.

Rektorerna berättar att lektioner inte genomförts på grund av att en lärare varit frånvarande men att läraren är tillbaka på deltid och kommer att ta lektioner i takt med att lärarens undervisningstid ökar. Skolan planerar att anställa ytterligare en legitimerad lärare i svenska och undervisningstid som eleverna har missat kommer att läggas på den nya läraren.

Undervisningstid i svenska som andraspråk (sva)

I intervju med lärare framkommer att läraren som undervisade i sva läsåret 2023/24 hade hög frånvaro och att elever i en klass som läste sva under höstterminen 2023 inte fick någon undervisning alls. En lärare i svenska berättar att läraren innan jul 2023 sa att dessa elever kunde vara med på lektioner i ämnet svenska. Läraren ville inte fatta beslut om betyg för eleverna då läraren bara hade undervisat dem några veckor, varför rektorn beslutade elevernas betyg i sva. Av utdrag ur betygskatalogen för ämnet sva för höstterminen 2023 framgår att rektorn har fattat beslut om betyg för eleverna i en klass, dåvarande klass 8a2.

Under vårterminen 2024 undervisades eleverna som läste sva på lektioner i ämnet svenska och undervisande lärare beskriver att undervisningen bedrevs utifrån kursplanen för sva. En lärare berättar att läraren under början av höstterminen 2024 undervisat både elever som läser svenska och elever som läser sva på lektioner i ämnet svenska, men att läraren inte har vetat vilka av eleverna som läser sva. Sedan vecka 38 höstterminen 2024 bedrivs undervisningen i sva på separata lektioner då de två lärare som undervisar i ämnet har fått klarhet i vilka elever som ska läsa sva och gjort behövliga schemaförändringar för att så ska ske.

Undervisningstid i övriga ämnen

Av scheman och intervjuer med lärare, elever och rektorerna framgår att lektioner i NO i början av höstterminen 2024 ställts in för vissa klasser till följd av att en lärartjänst varit vakant. Från och med den 23 september 2024 har alla klasser en ansvarig lärare i NO då lärare tagit på sig extratimmar. Rektorerna uppger att eleverna kommer att ha kompenserats för den undervisningstid som de gått miste om per vecka 47 hösten 2024.

Elever och lärare berättar att det generellt varit många inställda lektioner under början av höstterminen 2024. Till exempel hade vissa klasser ingen undervisning i svenska i början av höstterminen 2024. Elever från olika klasser berättar att det uteblivit lektioner i olika hög utsträckning. Vissa elever säger att det inte uteblivit så många lektioner, medan andra uppskattar att det uteblivit två–fyra lektioner per vecka. Orsaken till att lektioner ställs in uppges vara att lärare är frånvarande, men det framkommer också exempel på att läraren är inbokad på möten under lektionstid eller att läraren är schemalagd på flera lektioner samtidigt.

Rektorerna uppger att administratörerna registrerar vilka lektioner som ställs in och sammanställer hur mycket tid som fallit bort. Därefter läggs en plan upp för hur eleverna ska få igen undervisningstiden. Rektorerna berättar vidare att huvudmannen tillfört medel för att anställa ytterligare en husvikarie till Sjöparksskolan.

Extra studietid

I redovisning från huvudmannen och intervjuer med lärare och elever framgår att skolan numera erbjuder extra studietid en dag i veckan minst två timmar samt att den extra studietiden bedrivs av legitimerade lärare.

Rättslig reglering

Bestämmelser om lärare

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Enligt 2 kap. 13, 15 och 18 §§ skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen, om inte något av skollagens undantag är tillämpliga.

Undervisningstid

Av 10 kap. 4 och 5 §§ skollagen framgår vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta samt att den totala undervisningstiden i

grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Av 9 kap. 3 § skolförordningen och bilaga 1 till skolförordningen framgår bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) och minsta undervisningstid i timmar per stadium och ämne. Eleverna är i högstadiet garanterade en minsta undervisningstid om totalt 2 634 timmar³, varav 290 timmar i ämnet svenska eller svenska som andraspråk samt om 320 timmar i språkval.

Enligt 9 kap. 4 § skolförordningen beslutar huvudmannen efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden.

Enligt 3 kap. 6 § skolförordningen ska det för läsåret eller för kortare tid finnas ett schema för undervisningen.

I förarbeten (prop. 2016/17:143 s. 17) anges att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven⁴ är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen.

Undervisning i slöjd

Av 1 kap. 11 § och 10 kap. 8 § skollagen samt lgr 22, avsnitt 5.17, kursplanen för ämnet slöjd i grundskolan årskurserna 7–9, framgår att syftet med slöjdundervisningen bland annat är att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Det framgår vidare att det centrala innehållet i slöjdundervisningen bland annat omfattar slöjdens material, redskap och hantverkstekniker där undervisningen ska innehålla metall, trä och textil samt deras kombinationsmöjligheter med varandra.

Extra studietid

I 10 kap. 5 a § skollagen finns bestämmelser om extra studietid.

Skolinspektionens bedömning

Den påtalade bristen avseende undervisningstid i slöjd är avhjälpt, men undervisningen omfattar inte allt centrala innehåll

Av ovan redovisade omständigheter framkommer att samtliga elever får undervisning i endera trä- och metallslöjd eller textilslöjd och att eleverna kompenseras för den undervisningstid de tidigare gått miste om.

³ Enligt den timplan som gällde fram till och med läsåret 2023/24 var eleverna i högstadiet garanterade en minsta undervisningstid om totalt 2 548 timmar, varav 272 timmar inom ramen för språkval (jfr SFS 2019:799).

⁴ Begreppet kunskapskrav har ersatts med begreppet betygskriterier, men innehållet är oförändrat.

Skolinspektionen bedömer att Gällivare kommun har följt myndighetens föreläggande och att de tidigare konstaterade bristerna har avhjälpats.

Skolinspektionen bedömer dock att det förekommer brister avseende kravet att undervisningen i ämnet slöjd ska bedrivas med utgångspunkt i ämnets syfte och centrala innehåll. Utredningen visar att eleverna får välja om de vill läsa textilslöjd eller trä- och metallslöjd. Då valet gäller för hela högstadiet får eleverna inte undervisning i alla de delar av slöjdämnet som framgår av ämnets centrala innehåll, vilket är en brist.

Elever går miste om undervisningstid i språkval

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever i vissa klasser som läser svenska respektive engelska som språkval inte får undervisning i enlighet med skolans scheman och huvudmannens beslutade timplan. Det handlar dels om att skolan saknar lärare att schemalägga på samtliga lektioner, dels om att lärare som undervisar i språkval svenska och engelska är schemalagda på flera lektioner samtidigt och således saknar möjlighet att genomföra lektionerna. Även om rektorerna beskriver en plan för hur situationen ska lösas framgent, har inte några konkreta åtgärder påbörjats. Skolinspektionen bedömer att elever som valt svenska eller engelska som språkval inte får beslutad undervisningstid.

Upprepade brister gällande undervisningstid i sva

Av Skolinspektionens utredning framgår att elever som läser sva periodvis inte fått undervisningstid i ämnet enligt skolans scheman och huvudmannens beslutade timplan. Det framgår att vissa elever inte fick någon undervisning i sva alls under större delen av höstterminen 2023, innan eleverna strax före jul fick börja delta på lektioner i ämnet svenska. Det framgår vidare att det i början av höstterminen 2024 förekommit att elever som ska läsa sva undervisats på lektioner i svenska utan att ansvarig lärare haft kännedom om vilka elever som läser sva. Detta innebär att läraren saknat möjlighet att planera och genomföra undervisningen utifrån aktuell kursplan och att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till betygskriterierna i ämnet. Skolinspektionen bedömer att den undervisning som eleverna fått till stor del får anses utgöra undervisning i svenska och inte undervisning i sva.

Skolinspektionen bedömer att det finns elever som läser sva som i stor utsträckning inte fått den undervisningstid som de har rätt till.

Skolinspektionen konstaterar vidare att det är fråga om upprepade brister när det gäller undervisning i sva. Skolinspektionen tilldelade i beslutet den 4 juli 2022 Gällivare kommun en anmärkning för brister avseende undervisning i sva. Av utredningen framgick att skolan under läsåret 2021/22 inte hade någon undervisning i sva trots att det fanns elever i behov av sådan undervisning. Bristen bedömdes avhjälpd i beslut den 7

februari 2023. Skolinspektionen bedömer att det är allvarligt att brister som konstaterats i tidigare beslut har uppkommit på nytt.

Återkommande brister avseende tillgång till lärare och undervisningstid

Av tidigare beslut i ärendet framgår att elever vid Sjöparksskolan från höstterminen 2022 och framåt periodvis gått miste om undervisningstid i olika ämnen på grund av att det saknats lärare. Under höstterminen 2022 handlade det om naturorienterande ämnen och teknik, under vårterminen 2023 om musik och under höstterminen 2023 om slöjd. Skolinspektionen har med anledning av detta fattat två beslut om föreläggande avseende undervisningstid den 7 februari och den 21 december 2023, varav föreläggandet i februari 2023 förenades med vite.

Skolinspektionen konstaterar nu att de påtalade bristerna gällande undervisningstid i slöjd har avhjälpits, men att det uppstått nya brister gällande språkval och upprepade brister gällande sva. Skolinspektionen konstaterar att det föreligger återkommande brister i förhållande till författningarnas krav i fråga om undervisningstid på skolan. Därtill sker kontinuerliga schemaförändringar bland annat till följd av personalfrånvaro och att lärare är schemalagda på flera lektioner samtidigt. Det föreligger ett fortsatt mönster av att huvudmannen har svårigheter att säkerställa tillgången till lärare. Att undervisningstid som huvudmannen har beslutat inte genomförs och att ständiga schemaändringar förekommer medför att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid. Att elever går miste om undervisningstid försvårar elevernas möjligheter att nå målen i ämnet. Undervisningstiden är också en förutsättning för att lärarna ska kunna ansvara för genomförandet av undervisningen utifrån gällande styrdokument. Bristerna bedöms mot denna bakgrund som allvarliga.

Huvudmannen har rättat till brister avseende extra studietid

Av ovan redovisade omständigheter framgår att skolan vidtagit åtgärder med anledning av Skolinspektionens anmärkning och att tidigare konstaterad brist är avhjälpd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

Skolinspektionens utredning gäller om huvudmannen följt myndighetens föreläggande den 21 december 2023 avseende mottagande av nyanlända elever samt om skolan uppfyller de krav som följer av bestämmelserna.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Mottagande av nyanlända elever

Skolinspektionen förelade den 21 december 2023 Gällivare kommun att vidta åtgärder för att säkerställa att Skolverkets kartläggningsmaterial

används vid bedömningen av nyanlända elevers kunskaper samt att elever inte ges undervisning i förberedelseklass under längre tid än två år.

Av Gällivare kommuns redovisning framgår att Skolverkets material har använts vid genomförda kartläggningar för de nyanlända elever som tagits emot vid skolan under tidsfristen. Ansvarig lärare uppger vidare att läraren under vårterminen 2024 genomfört kartläggningar för samtliga elever i förberedelseklassen, eftersom alla elever inte var kartlagda sedan tidigare.

Under tidsfristen har Sjöparksskolan tagit emot tre nyanlända elever, elev 1–3. Av inkommen dokumentation framgår att elev 1 och 2 togs emot vid Sjöparksskolan den 24 respektive den 28 november 2023 samt att bedömningarna av elevernas kunskaper var klara den 2 respektive 27 februari 2024. Läraren som undervisar i förberedelseklassen uppger att elev 1, 2 och 3 fick sin klassplacering direkt när de togs emot på skolan, innan bedömningarna av elevernas kunskaper var klara. Läraren uppger vidare att besluten grundar sig på elevens ålder och klassammansättning.

Gällivare kommun har bifogat dokumentation av vilken framgår att ingen elev har gått i förberedelseklassen under längre tid än två år.

Individuella studieplaner

Vid Skolinspektionens besök på skolan i september 2023 tog myndigheten del av individuella studieplaner för samtliga nyanlända elever.

Läraren som undervisar i förberedelseklassen uppger i slutet av maj 2024 att läraren inte har fått ta del av individuella studieplaner för någon elev i förberedelseklassen, trots att läraren upprepade gånger efterfrågat det från rektorn. Läraren har inte varit med och uppdaterat individuella studieplaner för någon elev, och enligt läraren finns det ingen annan som gör det heller. Läraren uppger att det inte finns någon dokumentation kring eleverna utöver de kartläggningar som läraren har genomfört av elevernas kunskaper under vårterminen 2024.

När Skolinspektionen i juni 2024 begärt att få ta del av individuella studieplaner för samtliga nyanlända elever har Gällivare kommun uppgett att Sjöparksskolan inte har några individuella studieplaner för nyanlända elever, men att sådana ska upprättas till starten av höstterminen 2024.

Garanterad undervisningstid och beslut som reglerar undervisningstiden

Skolinspektionen beslutade den 21 december 2023 att förelägga Gällivare kommun att tillse att ingen elev vid skolan omfattas av beslut om prioriterad timplan under längre tid än ett år. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att det inte längre finns någon elev vid Sjöparksskolan som har ett beslut om prioriterad timplan.

Av Gällivare kommuns publika läsårsplan samt timplan för läsåret 2023/24 framgår att undervisningstiden är 859,32 timmar i årskurs 7, 870,87 timmar i årskurs 8 och 846 timmar i årskurs 9. Totalt är undervisningstiden 2 576,19 timmar i högstadiet.⁵

Av huvudmannens redovisning framgår att det den 8 april 2024 gick sex elever i förberedelseklassen. Läraren som undervisar i förberedelseklassen berättar den 31 maj 2024 att eleverna i förberedelseklassen får undervisning i ämnena sva, matematik och engelska. Alla elever i förberedelseklassen har praktiska och estetiska ämnen i sina ordinarie klasser, och därtill finns det elever som har till exempel matematik i sin ordinarie klass. Läraren uppger att eleverna inte följer ordinarie timplan för sina respektive årskurser och att alla elever i förberedelseklassen i praktiken har prioriterad timplan. Läraren har inte tagit del av några formella beslut som reglerar elevernas undervisningstid. Eleverna i förberedelseklassen har kortare skoldag än övriga elever, då alla elever slutar klockan 14.00 förutom dagar de har lektioner i idrott och hälsa. Enligt läraren får eleverna inte sin garanterade undervisningstid i andra ämnen än sva, engelska och matematik.

Av uppgifter från huvudmannen framgår att det under läsåret 2023/24 fanns elever i förberedelseklassen tillhörande samtliga av högstadiets årskurser. Av schemat för förberedelseklassen för läsåret 2023/24 framgår att undervisningen var schemalagd mellan 8.10 och 14.00 måndag till fredag. Det motsvarar 20,83 timmars undervisning per vecka och totalt 750 undervisningstimmar under läsåret 2023/24.⁶ Det är enbart schemalagt undervisning i sva, matematik och engelska. Det anges att schemat bryts för elevernas individuella scheman. Av individuella scheman för vårterminen 2024⁷ framgår att vissa av eleverna slutar klockan 14.00 varje dag medan andra elever har ytterligare 45–60 minuters undervisning i sin ordinarie klass, i de flesta fall i idrott och hälsa, två dagar i veckan.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 12 a § skollagen framgår vilka elever som anses som nyanlända.

⁵ Läsåret omfattar 180 dagar, 36 skolveckor, och undervisningstiden är 23,87 timmar/vecka i årskurs 7, 24,19 timmar/vecka i årskurs 8 och 23,5 timmar/vecka i årskurs 9.

⁶ Raster och lunch borträknat innebär det 250 minuter per dag (250×5) / 60 = 20,83 timmar per vecka, vilket motsvarar $20,83 \times 36 = 750$ timmar under läsåret 2023/24.

⁷ Skolinspektionen har begärt att få ta del av individuella scheman för läsåret 2023/24, men har enbart fått del av scheman för vårterminen 2024.

Mottagande av nyanlända elever

Av 3 kap. 12 c-e §§ skollagen framgår att en nyanländ elevs kunskaper ska bedömas⁸ om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Rektorn ansvarar för att bedömningen görs. Rektorn ska även, så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven tagits emot inom skolväsendet, besluta om att en nyanländ elev ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden i övrigt. Eleven ska inom samma tid placeras i den undervisningsgrupp som eleven normalt ska tillhöra. Resultatet av en bedömning av en elevs kunskaper ska beaktas vid beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp.

Av förarbeten (prop. 2014/15:45 s. 28 och 61 f.) framgår att utgångspunkten för bedömningen av nyanlända elevers kunskaper ska vara att eleven så snart som möjligt ska kunna följa eller tillgodogöra sig undervisningen i den elevgrupp som eleven normalt ska tillhöra. (...) Det är inte tillåtet att slentrianmässigt placera alla nyanlända elever i en viss ålder i en viss årskurs. Bedömningen av elevens kunskaper måste därmed genomföras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas inom två månader.

Enligt 3 kap. 12 f § skollagen får rektorn under vissa förutsättningar besluta att en elev ska undervisas i förberedelseklass. En elev får inte ges undervisning i förberedelseklass längre tid än två år.

Individuella studieplaner

Enligt 3 kap. 12 g § skollagen ska en individuell studieplan upprättas för en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c § senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper. Resultatet av en bedömning enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska enligt 3 kap. 12 d § skollagen beaktas vid upprättandet av individuell

⁸ Skolverket har med stöd av 5 kap. 5 b § skolförordningen meddelat föreskrifter om underlag för bedömning av nyanlända elevers kunskaper (SKOLFS 2016:10) av vilka framgår att Skolverkets kartläggningsmaterial för nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 (diarienummer 2016:428) ska användas.

studieplan samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden.

Undervisningstid och beslut om prioriterad och anpassad timplan

Se bestämmelser om undervisningstid under rubriken Undervisningstid.

Av 10 kap. 5 § andra stycket skollagen framgår att för en nyanländ elev ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § skollagen motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Av 3 kap. 12 h § skollagen följer att rektorn under vissa förutsättningar får besluta att en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, ska ges undervisning som avviker från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad timplan). Ett beslut om anpassad timplan förutsätter samtycke från eleven och dennes vårdnadshavare.

Av 9 kap. 4 a § skolförordningen framgår att rektorn får besluta att en nyanländ elev ska ges mer undervisning i svenska eller svenska som andraspråk än övriga elever i samma årskurs hos huvudmannen genom en omfördelning av den undervisningstid som huvudmannen beslutat enligt 9 kap. 4 § skolförordningen (prioriterad timplan).

Av bestämmelserna om anpassad och prioriterad timplan framgår att eleven under tiden för ett sådant beslut inte får ges mindre undervisningstid totalt än andra elever i samma årskurs hos huvudmannen.

I förarbetena (prop. 2017/18:194 s. 26 f.) anges att bestämmelsen om prioriterad timplan har som syfte att en elev under en kortare tid ska kunna ges mer undervisningstid i ämnet svenska eller svenska som andraspråk genom att undervisningstid omfördelas från andra ämnen. En förutsättning för prioriterad timplan är dock att elevens möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen eller att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen, inte begränsas. Det får inte göras några avvikelser från de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. (...) En anpassad timplan ska, till skillnad från en prioriterad timplan, innebära att undervisningen begränsas till ett visst antal ämnen med avvikelse från den timplan samt de ämnen och mål som gäller för utbildningen. Eleven kommer då att få mer undervisning i de utvalda ämnena än elever i samma årskurs som inte har en anpassad timplan.

Skolinspektionens bedömning

Det föreligger fortsatt brister i arbetet med mottagande av nyanlända elever

Av ovan redovisade omständigheter framgår att skolan har följt Skolinspektionens föreläggande avseende användandet av Skolverkets

kartläggningsmaterial och att den påtalade bristen har avhjälpats. Det framkommer dock att bedömningar som gjorts har genomförts för sent, då bedömningar inte genomförts inom två månader. Detta utgör en brist.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att genomförda bedömningar av nyanlända elevers kunskaper inte beaktas vid beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp. I utredningen framkommer att elever tilldelas sin klassplacering direkt när de tas emot vid skolan. Besluten om elevernas klassplacering har fattats innan bedömningarna av elevernas kunskaper var genomförda, vilket innebär att resultatet av bedömningarna inte kan ha beaktats vid besluten.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns elever på skolan som tagits emot inom skolväsendet i högstadiet för mer än två månader sedan som saknar en individuell studieplan, vilket utgör en brist.

Av ovan redovisade omständigheter framgår att skolan har följt Skolinspektionens föreläggande avseende att placering i förberedelseklass inte får gälla längre tid än två år och att bristen är avhjälpd.

Eleverna i förberedelseklassen får inte sin garanterade undervisningstid

Skolinspektionen bedömer att det utgör en allvarlig brist att eleverna i förberedelseklassen inte får undervisning enligt huvudmannens beslut om fördelning av undervisningstiden, vilket innebär att eleverna inte kommer att få den garanterade undervisningstiden för högstadiet.

Av utredningen framgår att undervisningen i förberedelseklass omfattade totalt 750 timmar under läsåret 2023/24 för elever i samtliga av högstadiets årskurser, samt att några elever därutöver hade upp till två timmars ytterligare undervisningstid per vecka tillsammans med sin ordinarie klass. Detta innebär att elever i förberedelseklassen fick totalt 750–822⁹ undervisningstimmar, vilket understiger den undervisningstid som andra elever i samma årskurs fick hos huvudmannen.¹⁰ Detta innebär att elever som undervisats i förberedelseklassen under hela eller delar av läsåret 2023/24 inte fått eller riskerar att inte få den garanterade undervisningstiden som gäller för högstadiet.

⁹ 750 timmar + (2 timmar x 36 veckor) = 822 undervisningstimmar.

¹⁰ Differensen per läsår är mellan 24–120 timmar mindre än andra elever i årskurs 7–9 beroende på elevernas årskurs och individuella scheman, vilket motsvarar mellan 40 minuter–200 minuter mindre undervisningstid per vecka.

En grundläggande förutsättning är även att elever som har prioriterad eller anpassad timplan inte får ges mindre undervisningstid totalt än andra elever i samma årskurs.

Avvikelser från gällande timplan och ämnen utan erforderliga beslut

Av utredningen framgår att undervisningen i förberedelseklassen enbart omfattar ämnena sva, engelska och matematik. Vidare har eleverna viss undervisning i sin ordinarie klass, men inte i samtliga övriga ämnen som undervisningen i grundskolan ska omfatta. Det framgår även att undervisningstiden i de ämnen som eleverna läser inte fördelas i enlighet med timplanen för grundskolan. Att eleverna i förberedelseklassen inte ges undervisning i samtliga ämnen som grundskolan ska omfatta samt att undervisningstiden inte fördelas i enlighet med timplanen för grundskolan, trots att skolan inte fattat några beslut om anpassad eller prioriterad timplan, utgör brister.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte har följt föreläggandet avseende att elever inte får omfattas av beslut om prioriterad timplan under längre tid än ett år. Detta eftersom den åtgärd huvudmannen vidtagit för att avhjälpa bristen är att ta bort de formella besluten om prioriterad timplan, utan att förändra det sätt som skolan i praktiken arbetar med att reglera undervisningstiden för nyanlända elever. Skolinspektionen noterar också att de avvikelser som görs för flertalet elever i praktiken innebär en anpassad timplan. Ett beslut om anpassad timplan innebär ett ingrepp i elevens rättigheter, eftersom det görs avsteg från gällande krav på ämnen och timplan. Detta förutsätter att eleven och elevens vårdnadshavare har samtyckt till åtgärden. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det är en allvarlig brist att skolan tillämpar anpassad och prioriterad timplan utan erforderliga beslut.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen har hösten 2024 på nytt inlett tillsyn avseende särskilt stöd. Utredningen avser om verksamheten uppfyller de krav som följer av bestämmelserna.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd

Lärare och elevhälsan uppger att om en lärare bedömer att en elev trots extra anpassningar riskerar att inte uppfylla gällande betygskriterier, ska lärarna göra en anmälan till rektorn genom en så kallad vit blankett. Lärarna beskriver att alla lärare inte använder blanketten, utan att det även förekommer att lärare skriver till rektorerna via skolans digitala plattform, går direkt till elevhälsan eller meddelar elevens mentor. Flera lärare uppger

att även om den vita blanketten inte alltid används, kommer elever med svårigheter i regel till rektorernas kännedom. En lärare uppger att "inga blanketter hjälper" och att läraren brukar fråga specialläraren direkt om denne har möjlighet att ge en elev stöd. En lärare säger att om läraren har anmält elever i årskurs 7 gör läraren inte en ny anmälan i årskurs 9 om det inte har hänt någonting.

En lärare uppger att läraren genom en vit blankett anmält en hel klass, som gick i årskurs 9 under läsåret 2023/24, då flera elever hade svårt att nå målen och det fanns problem kring närvaro- och ordningsfrågor. Läraren beskriver att vissa av eleverna utreddes för särskilt stöd, men inte alla. Det fanns elever som inte kom in på gymnasiet men där en utredning om särskilt stöd aldrig genomfördes. En personal i elevhälsan uppger att en anmälan av en hel klass generellt inte tolkas som en anmälan om särskilt stöd för var och en av eleverna i klassen, utan som en anmälan om att det behövs insatser i klassen på gruppnivå.

Av inkommen sammanställning av betyg framgår att elev 31 hade flera underkända betyg höstterminen 2023 och vårterminen 2024, samt att betygen försämrades mellan höst- och vårterminen. Lärare berättar att eleven har extra anpassningar. Vidare uppger lärare att eleven inte har anmälts för utredning om särskilt stöd och tillägger att skolan knappt har något särskilt stöd.

Elev 24, 29 och 43 har enligt lärare hög frånvaro och av sammanställning av betyg framgår att eleverna hade betyget F eller streck i flera ämnen under höstterminen 2023 och/eller vårterminen 2024. Specialpedagog uppger att elev 24, 29 och 43 inte har anmälts för utredning om särskilt stöd. En lärare berättar att läraren anmält hela den klass som elev 24 går i till rektorn genom en vit blankett vårterminen 2024.

Starta utredning om en elevs behov av särskilt stöd

Flera lärare säger att det finns elever som anmälts till elevhälsoteamet för länge sedan, men där lärarna inte vet vad som har hänt med eleverna. Flera lärare säger att de anmäler elever till elevhälsoteamet, men att lärarna inte får någon återkoppling.

Lärare uppger att elev 33 och elev 37 har anmälts för utredning om särskilt stöd, men enligt uppgifter från huvudmannen har elevernas behov av särskilt stöd inte utretts. Enligt lärare har elev 33 underkänt i engelska sedan flera terminer tillbaka. Eleven har enligt lärare och elevhälsan fått stöd i engelska i perioder under läsåren 2022/23 och 2023/24, men får det inte nu eftersom det saknas stöd att ge.

En lärare uppger att elev 36 anmälts för utredning om särskilt stöd innan år 2024, men att eleven inte utretts för särskilt stöd. Specialpedagog uppger

att skolan inte har genomfört en utredning om särskilt stöd då skolan avvaktar återkoppling från en extern aktör.

Elev 38, som enligt beslut av rektorn har gått om en klass, har enligt elevhälsan inte en utredning om särskilt stöd. Eleven har enligt lärare hög frånvaro och av sammanställning av betyg framgår att eleven hade betyget F eller streck i flera ämnen läsåret 2023/24.

Vid intervju med lärare framkommer att skolan i juni 2024 fått information från överlämnade skola om elev 18 som började årskurs 7 höstterminen 2024. Av informationen framgår att eleven tidigare gått i förberedelseklass och ligger på en nivå motsvarande grundskolans årskurs 2. Elevhälsan och rektorerna uppger att rektorerna deltar vid överlämningarna från årskurs 6 samt att skolan inte startar utredningar om särskilt stöd för elever i årskurs 7 direkt vid höstterminens start, då skolan inte har hunnit bilda sig en uppfattning om hur det fungerar för eleven på skolan. När det gått ett par veckor av terminen kan en utredning om särskilt stöd genomföras.

Skolans specialpedagog genomför utredningar om särskilt stöd på uppdrag av rektorerna. En utredning om särskilt stöd består i att undervisande lärare gör en pedagogisk kartläggning, varefter specialpedagog eller speciallärare sammanställer kartläggningen och gör en analys av elevens behov av särskilt stöd. En av rektorerna uppger att det aldrig har hänt att rektorn beslutat att inte starta en utredning om särskilt stöd efter inkommen anmälan från lärare.

Anpassad studiegång utan utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen begärde vid skolbesöket att få ta del av utredning om särskilt stöd samt beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång för elev 48 och 59, men enbart besluten gavs in. Av uppgifter från specialpedagog och komplettering från huvudmannen, där elev 48:s utredning bifogats, framgår att anledningen till att utredningarna inte gavs in vid besöket var att utredningarna då inte var färdigställda.

Beslut om åtgärdsprogram och genomförande av särskilt stöd

Lärare, elevhälsan och rektorerna uppger att skolan inte har några eller begränsade möjligheter att ge särskilt stöd, då det saknas personal för genomförande av särskilda stödåtgärder. Enligt elevhälsan och rektorerna påverkar detta vilka åtgärder som skrivs in i åtgärdsprogram. Till exempel medför detta att skolan inte i åtgärdsprogram anger att en elev ska få enskild undervisning även om skolan anser att eleven är i behov av det. Det medför även att elever som redan har den typen av särskilda stödåtgärder i sina åtgärdsprogram inte får det beslutade stödet. Enligt specialpedagog har exempelvis elev 34 ett åtgärdsprogram enligt vilket eleven ska få särskilt stöd av speciallärare, men stödet kan inte genomföras. Flera lärare säger att vilket stöd en elev får beror på hur drivande elevens föräldrar är.

Elev 4 och 5, som är nyanlända, har gått två år i förberedelseklassen och börjat i ordinarie klass höstterminen 2024. Eleverna saknade betyg i flertalet ämnen såväl höstterminen 2023 som vårterminen 2024. Lärare uppger att elevernas kunskaper i svenska är så bristfälliga att lärarna har svårt att kommunicera med eleverna och att eleverna måste sitta med översättningstjänst under lektionerna för att förstå uppgifterna. En lärare uppger att inga extra anpassningar som läraren kan göra kommer att vara tillräckliga för att elev 4 ska kunna nå målen i lärarens ämnen. Elevernas behov av särskilt stöd utreddes i slutet av vårterminen 2024 och eleverna har åtgärdsprogram. Av utredningen om särskilt stöd framgår att eleverna har omfattande språksvårigheter, och beträffande elev 5 anges att eleven saknar möjlighet att nå målen i årskurs 9. Det stöd som elev 4 får enligt sitt åtgärdsprogram är stöd i svenska två gånger i veckan. Specialpedagogen uppger att det stöd som elev 4 ges är tillräckligt utifrån vad skolan har att erbjuda, men inte utifrån elevens faktiska behov. Det stöd som elev 5 får enligt sitt åtgärdsprogram är att "fortsätta gå till språkstudion" samt att inte läsa engelska. Därtill har båda eleverna studiehandledning på modersmålet.

Rektorerna berättar att skolans speciallärare är långtidsfrånvarande, vilket påverkar skolans möjligheter att ge elever särskilt stöd. En legitimerad lärare i svenska har kommit tillbaka till skolan på deltid och tanken är att en av lärarens arbetsuppgifter ska vara att arbeta med elever som behöver stöd. Rektorerna uppger även att skolan planerar att anställa en till specialpedagog.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § första stycket skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

I 3 kap. 7 § andra, tredje och femte stycket skollagen anges att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt 3 kap. 7 § sjätte stycket skollagen ska bestämmelserna i första–tredje styckena och bland annat 9–10 §§ inte tillämpas, om en elevs stödbehov bedöms kunna tillgodoses genom en åtgärd till stöd för nyanlända och andra elever vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet för en elev i grundskolan ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn under vissa förutsättningar besluta om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Skolinspektionens bedömning

Brister i arbetet med att anmäla elevers behov av särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller skollagens krav på anmälningsskyldighet till rektorn avseende elever som kan vara i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte har fungerande rutiner för hur en anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska ske. Av Skolinspektionens utredning framgår att samtliga lärare inte följer rutinerna och att ett skäl för detta är att lärare upplever att de inte får återkoppling efter en anmälan. Exempelvis framkommer att lärare inte anmäler på nytt om en anmälan gällande eleven gjorts tidigare år och ingenting har hänt. Det förekommer även att lärare anmäler en hel klass, vilket medför att elever faller mellan stolarna. Detta då en lärare kan vara av uppfattningen att läraren uppfyllt sin anmälningsskyldighet, medan rektorerna inte tolkar det som en anmälan om att enskilda elever kan vara i behov av särskilt stöd. Detta gäller till exempel elev 24, som enligt läraren har anmälts till rektorn men där elevhälsan inte har uppfattat att en anmälan gjorts. Det drabbade även elever i en klass som gick ut årskurs 9 vårterminen 2024 som lämnade grundskolan utan gymnasiebehörighet utan att elevernas eventuella behov av särskilt stöd hade utretts.

Av Skolinspektionens utredning framgår även att det finns elever som inte uppfyllt betygskriterierna i flera ämnen två terminer i rad och som därtill uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation i form av en omfattande skolfrånvaro, men som inte har anmälts för utredning om särskilt stöd. Detta gäller exempelvis elev 29, 31 och 43. Skolinspektionen bedömer att förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd i dessa fall har uppfyllts och att en anmälan till rektorn borde ha gjorts.

Rektorerna ser inte till att utredningar om särskilt stöd inleds

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på att rektorn ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Av utredningen framgår att rektorerna i flera fall fått kännedom om att förutsättningarna för att starta en utredning om särskilt stöd är uppfyllda utan att en utredning har startats. Det handlar till exempel om elev 33, 36 och 37, som har anmälts till rektorn utan att en utredning av elevernas behov av särskilt stöd har startats. Skolinspektionen konstaterar att det inte är möjligt att avvakta med att starta en utredning om särskilt stöd på grund av att en elev utreds av en extern aktör, såsom skolan gjort avseende elev 36. Skolinspektionen bedömer också att rektorn vid överlämningen från årskurs 6 fått information som måste anses medföra att det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte kommer vara tillräckliga för elev 18 och att förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd därmed har uppfyllts. Det är också uppenbart att förutsättningar för en utredning om särskilt stöd har uppfyllts när det gäller elev 38, där rektorn fattat beslut om att eleven ska gå om en årskurs på grund av hög frånvaro och bristande måluppfyllelse.

Elever ges inte det särskilda stöd som de har rätt till

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga och omfattande brister i skolans arbete med att ge elever särskilt stöd. Av samstämmiga uppgifter från lärare, elevhälsa och rektorer framgår att Sjöparksskolan för närvarande inte har några eller i vart fall mycket begränsade möjligheter att ge elever särskilt stöd, då skolan saknar personella resurser för genomförande av särskilda stödåtgärder. Detta medför dels att de åtgärder som beslutas i ett åtgärdsprogram avgörs utifrån skolans förutsättningar och inte utifrån elevens behov av särskilt stöd, dels att särskilda stödåtgärder som framgår av upprättade åtgärdsprogram inte genomförs.

Skolinspektionen konstaterar till exempel att det särskilda stöd som elev 4 och 5 ges inte motsvarar elevernas behov av sådant stöd. Av intervjuer med lärare framgår att eleverna saknar förutsättningar att tillgodogöra sig ordinarie undervisning. Det framkommer också av uppgifter från skolans specialpedagog att det särskilda stöd som elev 4 ges bestäms utifrån vad skolan kan erbjuda och att det inte är tillräckligt utifrån elevens faktiska behov. Enligt Skolinspektionen står det också klart att insatsen som elev 5 ges att "gå till språkstudion" inte rimligen kan tillgodose elevens stödbehov. Det framgår även att elev 34 inte ges särskilt stöd i enlighet med elevens beslutade åtgärdsprogram.

Beslut om särskilda stödåtgärder utan föregående utredning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever ges särskilda stödåtgärder i form av anpassad studiegång utan att utredning av elevernas

behov av särskilt stöd genomförts, exempelvis elev 48 och 59. Att elevens behov av särskilt stöd utreds är en förutsättning för att skolan ska kunna vidta åtgärder som är adekvata och kopplade till elevens behov av stöd. Anpassad studiegång är en ingripande åtgärd för den enskilde eleven eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Anpassad studiegång ska därför endast beslutas av rektorn om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Det innebär att anpassad studiegång är en åtgärd som kan användas om andra former för särskilt stöd har prövats och inte gett önskat resultat.

Det föreligger upprepade brister inom området särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att det är fråga om upprepade brister inom området särskilt stöd. Skolinspektionen beslutade den 4 juli 2022 att förelägga Gällivare kommun att vidta åtgärder avseende brister i arbetet med utredningar om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram. I beslut den 7 februari 2023 bedömde Skolinspektionen att bristerna var avhjälpta, men tilldelade en anmärkning avseende skolans arbete med uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Bristen bedömdes avhjälpt i beslut den 21 december 2023.

Det är anmärkningsvärt att brister av samma slag som påtalats i tidigare beslut i ärendet återigen uppstått i verksamheten. Skolinspektionen bedömer att bristerna på Sjöparkskolan allvarligt försvårar förutsättningarna för många elever att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen bedömer att bristerna i arbetet med särskilt stöd hänförs till att resurserna inte är tillräckliga i förhållande till elevernas förutsättningar och behov och de förhållanden som råder vid skolan. Bland annat framkommer att lärare inte ser det som meningsfullt att anmäla stödbehov eftersom det ändå inte finns stödinsatser att sätta in. Det framgår också att skolan underlåter att fatta beslut om särskilt stöd som elever är i behov av och att elever inte ges stöd i enlighet med beslut. Brister som Skolinspektionen påtalat i arbetet med åtgärder till stöd för nyanlända elever, har hanterats genom att elever fått övergå från förberedelseklass till undervisning i ordinarie klass utan att skolan möter elevernas stödbehov på annat sätt.

Frånvaro

Skolinspektionen har hösten 2024 på nytt inlett tillsyn avseende arbete med frånvaro. Utredningen avser om skolan uppfyller de krav som följer av bestämmelserna.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med rektorer och lärare, tillika mentorer, framkommer att det är mentorernas ansvar att följa upp elevernas frånvaro och i vissa fall göra en förenklad utredning på en lila blankett. Detta gäller om en elevs frånvaro överstiger 10 procent, räknat från terminens start, och det är fråga om oanmäld frånvaro eller anmäld frånvaro där det saknas förklarliga skäl till frånvaron. Rektorerna berättar att utredning på den lila blanketten genomförs av mentor tillsammans med elev och vårdnadshavare. Ibland har även till exempel kuratorn, rektorerna eller socialpedagogen deltagit i utredningen. Rektorerna uppger att om en elevs frånvaro inte minskar efter en utredning på en lila blankett, ska mentorerna göra en anmälan till rektorn genom en vit blankett. Rektorerna bedömer sedan om eleven behöver en utredning om särskilt stöd eller en fördjupad utredning om frånvaro. Rektorerna poängterar dock att det är mentorerna som har den stora bilden avseende eleven och som har ansvaret för att driva arbetet med en elevs frånvaro framåt.

I intervjuer framkommer att mentorer arbetar med den lila blanketten på olika sätt. Vissa mentorer uppger att den lila blanketten ska skickas till rektorn, medan andra inte vet om blanketten ska skickas till rektorn. Vissa mentorer uppger vidare att de inte vet om rutinerna kring den lila blanketten följs i praktiken eller om det leder till några verkliga åtgärder. Två lärare berättar att lärarna inte använt den lila blanketten utan istället bokat in möten med berörda elevers vårdnadshavare samt med rektorn.

Av uppgifter från lärare eller utredningar av behov av särskilt stöd framgår att elev 4, 23, 24, 29, 36, 38, 43, 44, 49, 50 och 58 har hög frånvaro.

Berörda mentorer berättar elev 38 har gått om ett år på grund av frånvaro och att elev 43 inte är i skolan alls. Mentorerna vet inte om elevernas frånvaro har utretts eller om det pågår något arbete kring elevernas frånvaro. Personal i elevhälsan uppger att elev 38:s mentor har pratat med vårdnadshavare och att skolans socialpedagog har träffat eleven och haft uppsökande kontakt under såväl innevarande som föregående läsår. Utifrån att det under föregående läsår var svårt att fånga upp eleven blev dock beslutet "att låta eleven vara". Elevhälsan uppger att de inte känner till att elev 43 har frånvaro.

Beträffande elev 49 uppger elevens mentor att det ska finnas en lila blankett avseende eleven, men det är inget som mentorn har sett. Mentorn vet inte om det har satts in några åtgärder utifrån frånvaron. Elevhälsan uppger att eleven har en utredning om särskilt stöd från maj 2024, men har inget antecknat kring elevens frånvaro.

Beträffande elev 50 uppger den ena av elevens mentorer att det gjorts en utredning, men att mentorn inte vet vad utredningen gällt och inte heller om utredningen varit skriftlig. Elevens andra mentor, som ingår i

elevhälsan, uppger att orsakerna till elevens frånvaro inte har utretts men att mentorn har haft möten med elevens vårdnadshavare och arbetat med eleven utifrån elevens ordningsstörande beteende. Det framgår även att en skolsköterska anmält elev 50 till rektorn den 26 januari 2024, bland annat på grund av hög frånvaro, samt att eleven har en utredning av stödbehov och ett beslut om åtgärdsprogram. Utredningen av elevens behov av särskilt stöd berör inte orsakerna till elevens frånvaro.

Vid intervjuer med lärare framkommer att lärare i flera fall inte har kännedom om huruvida deras mentorselever har utretts för särskilt stöd samt om eleverna har åtgärdsprogram. Det framgår vidare att elevhälsan inte har kännedom om att elever har hög frånvaro och om isåfall orsakerna till elevernas frånvaro har utretts, trots att det i flera fall handlar om elever som personal i elevhälsan utrett för särskilt stöd eller på annat sätt varit involverade kring utifrån stödbehov. Det gäller i vart fall elev 4, 23, 24, 29, 36, 44 och 58. Skolans specialpedagog, som är den av elevhälsans representanter som är inkopplad vid utredningar av särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram, uppger att denne inte är inkopplad i frånvaroutredningar alls, medan skolans socialpedagog uppger att denne ska vara inkopplad vid frånvaroutredningar, men att denne precis börjat sin tjänst vid skolan. Rektorerna uppger att kommunens stöddokument gör en tydlig särskilning mellan arbetet med stöd respektive frånvaro.

Skolinspektionen har i en skriftlig begäran till huvudmannen den 11 oktober 2024 frågat om skolan utrett orsakerna till elev 4, 23, 24, 29, 36, 44 och 58:s frånvaro samt begärt att genomförda utredningar ska bifogas. Endast utredningar avseende elev 4 och 36 har inkommit, vilka är genomförda den 17 respektive 22 oktober 2024. Huvudmannen har uppgett att de som deltagit är vårdnadshavare samt lärare i förberedelseklassen eller mentor. Som enda åtgärd som vidtas efter utredningarna anges anmälan till huvudmannen.

Rättslig reglering

Frånvaro

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen ska rektorn, om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som anordnas för utbildningen i grundskolan, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt anmäls till huvudmannen.

I förarbetena framhåller regeringen att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro alltid måste baseras på elevens hela situation. En elevs

omfattande frånvaro beror ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar till, eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att se till, att eleven går till skolan. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan. Det kan även finnas fall där vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, exempelvis vid en utlandsresa där eleven inte beviljats ledighet eller p.g.a. psykisk ohälsa. I vissa extrema fall kan det vara fråga om hedersförtryck och att barnet blivit bortfört från landet (prop. 2017/18:182 s. 59).

Frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. I vissa fall kan det räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. (...) Bestämmelsen innehåller inte några detaljerade krav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

Av 7 kap. 22 § skollagen följer att huvudmannen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens bedömning

Skolan utreder inte orsaker till elevers frånvaro

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda elevers frånvaro.

Skolinspektionen konstaterar att skolan inte har fungerande rutiner när det gäller utredning av frånvaro. Enligt rutinerna är det mentorerna som ansvarar för att utreda orsakerna till en elevs frånvaro, men flera mentorer uttrycker osäkerhet kring vad rutinerna innebär eller beskriver att de arbetar på annat sätt än vad som framgår av rutinerna. Det framkommer även att det finns flera elever med upprepade eller längre frånvaro där orsakerna till elevernas frånvaro inte har utretts eller där varken ansvarig mentor eller elevhälsan kan svara på om så har skett, vilket är en brist.

Detta gäller i vart fall elev 23, 24, 29, 38, 43, 44, 49, 50 och 58. Det har inte i något fall framkommit att en utredning är obehövlig.

Vad gäller elev 4 och 36 har en utredning genomförts först efter Skolinspektionens begäran om komplettering. Dock framgår att elevhälsan inte har deltagit i utredningarna av orsakerna till elevernas frånvaro. Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller skollagens krav på att utredningen ska genomföras i samråd med elevhälsan, vilket är en brist.

Brister i arbetet med att vidta åtgärder för att öka närvaron i skolan

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera fall inte vidtar några åtgärder för att öka elevens närvaro i skolan, vilket är en brist. Exempelvis beskriver personal i elevhälsan, som det får förstås, att åtgärder som vidtagits avseende elev 38 inte gett effekt och att skolan därför beslutat att inte alls vidta åtgärder. Det framgår även att den åtgärd som vidtas efter utredning av orsakerna till elev 4 och 36:s frånvaro är anmälan till huvudman. Även om en anmälan till huvudmannen ska göras i samband med att en utredning om frånvaro startas, kan detta inte vara den enda åtgärd som vidtas. Skolan behöver med utgångspunkt i de behov som framkommer i utredningen sätta in åtgärder som syftar till att öka elevens närvaro i skolan.

Brister i att samordna arbetet när flera utredningskrav aktualiseras

En utredning om frånvaro kan ha ett nära samband med en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen, eller andra utredningar enligt skollagen (t.ex. 5 kap. 9 § och 6 kap. 10 § skollagen). Av intervjuer med elevhälsan och rektorerna framgår dock att det på skolan det saknas samverkan i arbetet kring elever som har både omfattande stödbehov och problematisk frånvaro. I flera fall framkommer att lärare, som är mentorer för elever och som ansvarar för att utreda orsakerna till elevers frånvaro, inte känner till om elevernas behov av särskilt stöd har utretts. Det framgår även att elevhälsan inte har kännedom om att elever som elevhälsan varit involverade kring utifrån arbetet med särskilt stöd även har hög frånvaro samt isåfall om orsakerna till frånvaron har utretts.

Skolinspektionen konstaterar gällande flera elever att såväl kriterierna för en utredning om särskilt stöd som kriterierna för en utredning om frånvaro har uppfyllts. I sådana fall ska bestämmelserna för båda dessa utredningar följas. Det framgår dock att skolan i flera fall utreder elevers behov av särskilt stöd, men underlåter att utreda orsakerna till elevens upprepade eller längre frånvaro. Skolinspektionen bedömer att rektorerna brister i sitt ansvar för att organisera och samordna arbetet kring stöd och frånvaro så att skolans personal har förutsättningar att uppmärksamma en elevs olika svårigheter samt så att rektorns utredningsskyldigheter uppfylls.

Det föreligger upprepade brister i arbetet med att utreda elevers frånvaro

Skolinspektionen tilldelade i beslut den 4 juli 2022 Gällivare kommun en anmärkning för brister avseende utredning av frånvaro. Bristerna bedömdes vara avhjälpbara i beslut den 7 februari 2023. Skolinspektionen ser mycket allvarligt på att brister avseende frånvaro konstaterats på nytt. Skolinspektionen bedömer att de brister som nu konstaterats är allvarliga, då bristerna innebär att elever inte får den utbildning som de har rätt till.

Trygghet och studiero

Skolinspektionens utredning gäller om huvudmannen följt föreläggandet den 21 december 2023 avseende ordningsregler och användning av mobiltelefoner. Tillsynsutredningen avser även om skolan uppfyller de krav som följer av bestämmelserna om trygghet och studiero.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Situationen på skolan när det gäller elevernas trygghet och studiero

I samtliga elevintervjuer framkommer att det finns elever som känner sig otrygga på skolan och att det förekommer mobbing på skolan. Några elever uppger att det ofta är slagsmål på skolan. Lärare berättar bland annat att det finns otrygga plaster på skolan, exempelvis bänken framför cafeterian, samt att skolbiblioteket inte kan vara öppet på grund av att elever vandaliserar. Lärarna beskriver att det finns en problematik med ett gäng elever som ofta kränker andra elever verbalt samt skapar otrygghet.

Skolinspektionen har tagit del av ett utskick från Gällivare kommun till elevernas vårdnadshavare den 26 september 2024. Av utskicket framgår bland annat att ungdom-, fritids-, och kulturförvaltningen har fattat beslut om att inte schemalägga fritidsledare i skolans uppehållsrum från och med vecka 40 2024. Anledningen anges vara att fritidsledarnas rätt till en trygg arbetsmiljö måste säkras då det under en längre tid dagligen förekommit kränkningar, dåligt beteende, hotfulla situationer och rasistiska påhopp.

I intervjuer med elever och lärare framkommer bland annat att det är ett återkommande problem att brandlarm utlöses på skolan. Detta sker flera gånger per vecka och ibland flera gånger per dag. Det framkommer därtill att elever som inte ska närvara på lektionerna kommer in för att störa undervisningen. En lärare uppger vidare att det förekommer mycket skrik och ljud från korridorerna, vilket stör undervisningen. När eleverna ombeds uppskatta hur stor del av lektionerna det är dålig studiero uppger flera elever att det är minst en lektion per dag och enstaka elever uppger att det är cirka hälften av lektionerna eller mer. Flera elever uppger samtidigt att deras klasser har bra studiero.

I intervjuer med lärare och elever framkommer att det tidigare läsår förekommit avsaknad av trygghet och studiero. Lärare och elever uppger att tryggheten och studieron gradvis försämrades under läsåret 2023/24. Flera lärare uppger att tryggheten och studieron aldrig varit så dålig som i slutet av vårterminen 2024. Lärare och elever uppger till exempel att det var "kaos", att det skedde ett upplopp där lärare fick ingripa som "mänskliga sköldar", att vissa elever sparkade sönder skåp, att brandlarmet återkommande utlöstes samt att det brann på en toalett.

Flera elever och lärare uppger att de upplevt att tryggheten och studieron varit lite bättre under början av höstterminen 2024, men flera framhåller att det inte beror på några åtgärder som skolan vidtagit. Några lärare anser att studieron snarare fortsatt utvecklas i en negativ riktning.

Rektorerna uppger att huvudmannen är väl insatt i den rådande situationen avseende trygghet och studiero på Sjöparksskolan. Rektorerna har på fråga uppgett att huvudmannen varit involverad i skolans arbete med trygghet och studiero genom att uttala sig i media och till vårdnadshavare. Personal i elevhälsan uppger att de inte känner till att huvudmannen varit involverade i några åtgärder för att förbättra tryggheten och studieron på skolan.

Uppföljning och analys av elevernas trygghet och studiero

Lärare uppger att de inte har deltagit i eller känner till om det genomförts något arbete med analys av tryggheten och studieron på skolan, annat än att det pågått ett arbete kring att göra skolan mobilmfri. Elever uppger att de under läsåret 2023/24 fick svara på en enkät kring trygghet och studiero, men att de inte fått någon återkoppling av resultatet. Personal i elevhälsan uppger att enkäten genomfördes i början av höstterminen 2024 och att enkäten genomförs årligen. Rektorerna uppger att eleverna i slutet av vårterminen 2024 fick svara på en enkät om trygghet och studiero, men att resultatet från enkäten ännu inte har analyserats vid tiden för tillsynsbesöket varför eleverna inte fått någon återkoppling. Flera personal i elevhälsan anser att skolan inte genomför någon analys av tryggheten och studieron på ett systematiskt sätt och övergripande plan. Rektorerna uppger att de är osäkra på om elevernas upplevelse kring trygghet och studiero har följts upp, men att det bör ha tagits upp på ett elevråd. En rektor uppger att det inte genomfördes någon analys av tryggheten och studieron på övergripande nivå under läsåret 2023/24, men att skolan arbetat aktivt kring enskilda elever.

Förebyggande arbete kring trygghet och studiero

Elever, lärare, elevhälsan och rektorerna berättar att det genomförs skolövergripande temadagar kring trygghet och studiero under början av höstterminen 2024. Elever säger att det utöver temadagar i början av höstterminen, inte brukar vidtas några skolövergripande åtgärder kring

trygghet och studiero. Elevhälsan och rektorerna berättar vidare att elevhälsan arbetar förebyggande genom att arbeta mot gängbildning, framtagandet av konsekvenstrappor samt projektet "Delbart".

Skolinspektionen har frågat om de åtgärder som skolan planerade att genomföra kring trygghet och studiero vid myndighetens besök på skolan i september 2023 har genomförts och vilken effekt som åtgärderna haft. I intervju med lärare, elevhälsan och rektorerna framkommer att planerade åtgärder i form av att sätta in kameraövervakning samt att bygga duschväggar ännu inte genomförts. En lärare menar att kameraövervakning utlovats sedan 2021. Flera lärare uppger att de åtgärder skolan vidtagit inte ger någon effekt, medan rektorerna menar att de åtgärder som vidtagits under läsåret 2023/24 gett god effekt på tryggheten och studieron.

På fråga om lärarna kan ge exempel på ytterligare åtgärder som vidtagits under läsåret 2023/24 eller början av höstterminen 2024 uppger flera lärare att den åtgärd som har vidtagits är att skolan infört mobilförbud. Vidare berättar en personal i elevhälsan att skolan planerade att starta upp arbete med IBIS¹¹, men att arbetet verkar ha avbrutits, samt att skolan har arbetat med enskilda elever som stört ordningen.

Ordningsregler

I redovisning från huvudmannen den 6 maj 2024 framgår att skolan har implementerat regler om en mobilfri skola och bedrivit ett arbete med att säkra efterlevnaden av detta. Skolledningen har under vårterminen 2024 tillsatt en trivselgrupp bestående av lärare, personal från elevhälsoteamet, vårdnadshavare och elever med uppdrag att utvärdera skolans ordningsregler samt repeterat skolans ordningsregler och konsekvenser med lärarna vilket medfört en tydlig ökning av incidentanmälningar.

Vid tillsynsbesöket på skolan i september 2024 uppger lärare, elever och rektorer att skolan arbetat mycket med reglerna om användning av mobiltelefoner, att regelefterlevnaden är relativt god och att det finns en samsyn bland både lärare och elever.

I intervjuer framkommer att elever och lärare känner till skolans övriga ordningsregler, men att det finns flera regler som inte följs, till exempel förbuden mot godis och läsk samt att ha på sig jackor inomhus. Elever beskriver att lärare agerar olika eller inte alls när regler bryts och att lärare inte bryr sig om andra regler än mobilförbudet. Exempelvis beslagtar vissa

¹¹ IBIS (Inkluderande Beteendestöd i Skolan) är ett positivt beteendestöd i skolan som handlar om trygghet och studiero och genomförs av Uppsala universitet.

lärare godis och läsk medan andra lärare inte gör det. På fråga om det finns tydliga konsekvenser om elever inte följer skolans ordningsregler svarar flera elever nej. Flera lärare uppger att de känner sig osäkra på hur de ska agera när elever inte följer skolans ordningsregler. Lärarna beskriver att det inte finns någon uttalad rutin för hur lärare ska agera vid överträdelser samt att det saknas konsekvenser när reglerna bryts.

I intervju med rektorerna framkommer att det saknas tydliga direktiv för vilka konsekvenser personalen ska tillämpa vid överträdelser av ordningsreglerna men att det pågår ett arbete med att fastställa en rutin.

Flera lärare uppger att de inte känner till om det genomförts någon uppföljning och utvärdering av skolans ordningsregler under läsåret 2023/24 eller början av höstterminen 2024 och att de inte tror att eleverna involverats i någon utvärdering. Samtliga tillfrågade elever uppger att de inte medverkat i utvärdering av ordningsregler. Elever som satt i elevrådet under läsåret 2023/24 känner inte till om ordningsreglerna tagits upp där.

Rektorerna kan inte svara på om uppföljning av skolans ordningsregler skett på elevråd under läsåret 2023/24, då den rektor som närvarat vid elevråden är frånvarande, men uppger att ordningsreglerna kommer tas upp vid kommande elevråd. Rektorerna uppger att ordningsregler finns med i planen mot kränkande behandling som tagits upp i arbetslagen i början av höstterminen 2024. Rektorerna uppger att en åtgärd som vidtagits utifrån detta arbete är införandet av mobilförbudet.

Utredning och åtgärder vid ordningsstörningar

Några lärare berättar att vissa ordningsstörande elever diskuteras vid elevhälsomöten, men lärarna är av uppfattningen att det inte resulterat i några åtgärder för eleverna. Skolans socialpedagog samt rektorerna uppger att socialpedagogen har arbetat aktivt med en grupp elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen, elev 27 och 50–55. En konsekvenstrappa har utarbetats för de berörda eleverna. Socialpedagogen uppger att utredning av ordningsstörningar inte har gjorts på det sättet att skolan fyllt i en blankett, däremot har skolan haft löpande kontakt med elevernas hem.

Rättslig reglering

Förebyggande arbete kring trygghet och studiero

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 49, framgår att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero. Huvudmannens ställningstagande bör bl.a. baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på den aktuella skolenheten och vilka åtgärder som därmed bedöms vara effektiva.

Av förarbetena, prop. 2021/22:160 s. 229 f., framgår vidare att huvudmannen ska se till att rektorn har de förutsättningar som behövs för att bedriva ett förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Huvudmannen måste bl.a. se till att rektorn har de resurser som krävs för att trygghet och studiero ska kunna tillförsäkras alla elever. Vidare ska huvudmannen se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen). Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas såväl trygghet som studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Det förebyggande arbetet omfattar även ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska prägla utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas.

Ordningsregler och användning av mobiltelefoner

Enligt 5 kap. 4 a § skollagen finns bestämmelser om användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

I förarbetena, prop. 2021/22:160, s. 236, anges även att skolan ska följa upp i vilken utsträckning ordningsreglerna följs och, om det finns brister, ta

reda på orsaken till dessa. (...) Om det till exempel finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i låg utsträckning bör skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande.

Utredning och åtgärder vid ordningsstörningar

Av 5 kap. 9–10 §§ skollagen framgår att om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en sådan utredning ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Skolinspektionen utvecklar nedan i vilka avseenden verksamheten inte uppfyller skollagens krav.

Det finns brister i det förebyggande arbetet för trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterar att det råder bristande trygghet och studiero på skolan samt att det är en situation som förelegat under en längre tid, i vart fall under läsåret 2023/24. Även om vissa elever och lärare beskriver att tryggheten och studieron förbättrats något i början av höstterminen 2024, framkommer att tryggheten och studieron är alltjämt bristfällig.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller de krav som följer av skollagens bestämmelser om förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläge, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska ha trygghet och studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder. Uppföljningens innehåll och omfattning behöver anpassas till de behov som finns i verksamheten och vad som krävs för att identifiera adekvata åtgärder. I ärendet framkommer att skolan har genomfört en enkät om elevernas trygghet och studiero men att enkäten inte har använts för analys av skolans behov. I Skolinspektionens utredning framkommer även stora problem och hinder för elevernas trygghet och studiero som skolan såvitt framgår inte har följt

upp och analyserat. Bland annat framkommer att det finns otrygga platser på skolan, att det sker kränkningar och hotfulla situationer i skolans uppehållsrum och att det förekommer skadegörelse. Skolinspektionen konstaterar att skolan inte uppfyller skollagens krav i fråga om förebyggande arbete, då det saknas uppföljning och analys som anpassas till de behov som finns i verksamheten.

Skolinspektionen konstaterar, i likhet med vad flera lärare uppger, att de åtgärder som vidtagits för att förbättra tryggheten och studieron på skolan höstterminen 2023 inte gett tillräcklig effekt samt att vissa åtgärder som planerats inte har genomförts. Rektorer och personal kan inte heller ge exempel på ytterligare åtgärder som vidtagits, utöver temadagar i början av höstterminen, införandet av regler kring mobilanvändning samt åtgärdande arbete kring enskilda elever. Skolinspektionen bedömer att det behövs fler insatser för att avhjälpa bristerna och att de åtgärder som vidtas behöver baseras på en analys av vilka behov och förutsättningar som finns på skolan för att de ska bli adekvata och effektiva.

Det kvarstår brister i skolans arbete med ordningsregler

Skolinspektionen bedömer att de brister som konstaterades i beslut den 21 december 2023 avseende skolans arbete med ordningsregler kvarstår.

Av utredningen framgår att skolan har ordningsregler och att elever och annan personal har kännedom om dessa, men att skolans personal alltså saknar en gemensam hållning för hur de ska agera när reglerna bryts, vilket är en brist. Regelefterlevnaden avseende andra regler än mobilförbudet är bristfällig. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att det inte skett någon uppföljning av skolans ordningsregler, varken med eller utan elevernas medverkan, under läsåret 2023/24. Då det framgår att skolans ordningsregler inte efterlevs är det av vikt att reglerna följs upp, analyseras och vid behov revideras. Vad rektorerna har uppgett om att ordningsreglerna kommer tas upp vid kommande elevråd förändrar inte Skolinspektionens bedömning, då det krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa att det finns en fungerande process kring uppföljningen av hur beslutade ordningsregler följs.

Mot bakgrund av att välfungerande ordningsregler är en viktig del i skolors förebyggande arbete för trygghet och studiero ser Skolinspektionen allvarligt på att huvudmannen, trots tidigare anmärkning, inte sett till att nödvändiga åtgärder vidtagits för att avhjälpa bristerna.

Huvudmannens uppföljning brister

Det är huvudmannens ansvar att tillse att skolan har personella och materiella förutsättningar för att bedriva ett arbete för ökad trygghet och studiero. Enligt uppgifter från såväl elevhälsan som rektorerna har huvudmannen, trots kännedom om situationen avseende trygghet och

studiero på skolan, inte följt upp situationen och behov av insatser. Huvudmannen har förvisso redovisat vissa åtgärder som vidtagits utifrån Skolinspektionens beslut den 21 december 2023. Skolinspektionen bedömer dock att dessa åtgärder inte står i paritet med de brister och problem som råder på skolan. Skolinspektionen bedömer sammantaget att huvudmannen inte följt upp och säkerställt att skolan har de förutsättningar som krävs för att bedriva ett förebyggande arbete med trygghet och studiero, vilket utgör en brist.

Elevers upprepade ordningsstörande beteende utreds inte

Av utredningen framgår att det finns elever på skolan som vid upprepade tillfällen stört ordningen. Även om skolan har vidtagit vissa åtgärder kring eleverna, konstaterar Skolinspektionen att det är en brist att rektorerna inte har sett till att saken utreds. Med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av elevens ordningsstörande eller olämpliga beteende ska rektorn se till att det vidtas åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende.

Tidigare brist avseende användning av mobiltelefoner är avhjälpt

Av ovan redovisade omständigheter framgår att tidigare konstaterad brist avseende användning av mobiltelefoner är avhjälpt.

Val av ingripande

Rättslig reglering

Enligt 26 kap. 10 § första stycket skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

I 26 kap. 10 § fjärde stycket skollagen anges att ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges.

Enligt 26 kap. 17 § skollagen får Skolinspektionen, när det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun, inom två år från ett beslut om föreläggande enligt 10 § som gäller ett allvarligt missförhållande besluta att staten på kommunens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse, trots att föreläggandet har följts, om

1. det ändå finns ett allvarligt missförhållande i verksamheten, och
2. huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

I förarbetena (prop. 2021/22:45, s. 59 och 62) framgår att statliga åtgärder för rättelse kan aktualiseras i de fall föreläggandet har följts och ett

allvarligt missförhållande visserligen inte föreligger vid en uppföljning, men konstateras vid ett senare tillfälle inom tvåårsfristen. Det kan vara fråga om att nya brister som bedöms vara ett allvarligt missförhållande uppstår efter en tid eller att samma brister som tidigare har påtalats av tillsynsmyndigheten uppstår igen. Enligt andra punkten ska huvudmannen redan före föreläggandet ha visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Detta anknyter till vad som hittills gällt för en bedömning av frågan om det kan befaras att det på nytt kommer att uppstå allvarliga missförhållanden (jfr prop. 2009/10:165 s. 554 och 901). Bestämmelsen tar sikte på huvudmannens uppvisade vilja eller förmåga att följa regelverket. Om det är viljan eller förmågan som brustit har inte någon betydelse för bedömningen. Frågan är om det finns tidigare konkreta exempel på att huvudmannen har brustit i uppfyllande av gällande regler som visat prov på något av detta. Ett sådant konkret exempel kan vara att verksamheten har varit föremål för ett tidigare ingripande från tillsynsmyndighetens sida på grund av brister i verksamheten. Det är inte ett krav att dessa brister har varit så stora att ett allvarligt missförhållande har bedömts föreligga. Om verksamheten tidigare har uppvisat brister som föranlett t.ex. ett föreläggande utan vite eller en anmärkning bör detta vara tillräckligt. (...) Den bristande förmågan eller viljan ska enligt punkten ha visat sig i tiden före det föreläggande bestämmelsen relaterar till.

I förarbetena framgår att med allvarligt missförhållande avses att det ska röra sig om missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten (prop. 2009/10:165 s. 900). Vidare anges (prop. 2021/22:45, s. 33 och 55) att det i tillämpningen ofta varit frågan om en samlad bedömning av olika brister som sammantaget innebär att det föreligger ett allvarligt missförhållande. Av förarbetena framgår att det inte krävs att de konstaterade missförhållandena var för sig till art eller grad är allvarliga samt det inte är avsett annat än att myndigheten ska ange en helhetsbedömning av de brister som påtalas.

I förarbeten till bestämmelsen om statliga åtgärder för rättelse (prop. 2009/10:165, s. 902 och prop. 2017/18:182, s. 47 och 93) anges att det får avgöras av Skolinspektionen vilka åtgärder för rättelse som ska användas i det enskilda fallet. Som exempel nämns att det kan handla om insatser för att få till stånd ett fungerande kvalitetsarbete, insatser för att säkerställa trygghet och studiero i skolan samt insatser för att förstärka rektorsfunktionen eller undervisningsresurserna.

Skolinspektionens bedömning

Tidigare föreläggande gäller ett allvarligt missförhållande

Skolinspektionen beslutade den 7 februari 2023 att förelägga Gällivare kommun att vid vite av 700 000 kronor senast den 8 maj 2023 vidta

åtgärder avseende brister rörande tillgång till lärare och undervisningstid. Skolinspektionen angav i beslutet att bristerna utgjorde ett allvarligt missförhållande. Skolinspektionen bedömde i uppföljningsbeslut den 21 december 2023 att huvudmannen hade vidtagit åtgärder och avhjälpt påtalade brister avseende undervisningstid och tillgång till lärare. Skolinspektionen beslutade i samma beslut på nytt om föreläggande och anmärkning med anledning av andra brister som konstaterades vid uppföljningen, se s. 5.

Det finns på nytt ett allvarligt missförhållande i verksamheten

Skolinspektionen konstaterar nu att det återigen föreligger allvarliga och omfattande brister i verksamheten. Det handlar om att brister som påtalades i beslutet den 21 december 2023 kvarstår. Det handlar även om upprepade brister, det vill säga att samma brister eller brister av samma slag som tidigare påtalats nu på nytt konstateras i verksamheten. Det gäller brister inom undervisning, särskilt stöd och frånvaro. Vidare konstaterar Skolinspektionen att det föreligger nya brister i arbetet med trygghet och studiero.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister i undervisningen som medför att många elever inte ges den undervisningstid de har rätt till och behöver för att få förutsättningar att utvecklas i enlighet med utbildningens mål. Skolinspektionen konstaterar vidare att det föreligger brister i arbetet med mottagande av nyanlända elever, särskilt stöd och frånvaro. Skolans arbete med stöd och åtgärder för att motverka frånvaro är centralt för elevernas lärande och en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att nå målen. Det finns också stora brister i skolans arbete med att skapa trygghet och studiero som påverkar elevernas rätt till en god arbetsmiljö. Bristerna medför att elever inte får likvärdiga förutsättningar som elever på andra skolor att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att bristerna allvarligt försvårar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen.

Huvudmannen har enligt skollagen ansvar för att verksamheten genomförs i enlighet med skollagen och tillhörande författningar. Huvudmannen ska systematiskt följa upp utbildningen och om huvudmannen får kännedom om brister i verksamheten måste den vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla lagens krav (jfr 2 kap. 8 § samt 4 kap. 3 och 7 §§ skollagen). Rektorn har ansvar för skolans inre organisation och för att tillsammans med personalen genomföra arbetet och utveckla verksamheten (jfr 2 kap. 9–10 §§ och 4 kap. 4 § skollagen). Skollagens bestämmelser förutsätter att det finns en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut (jfr prop. 2009/10:165, s. 248).

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen i delar inte följt myndighetens senaste beslut om föreläggande och anmärkning. I ärendet har myndigheten inom loppet av tre år fattat beslut om ingripanden vid tre tillfällen, förevarande beslut är det fjärde i ordningen. Skolinspektionen bedömer att bristerna i verksamheten har samband med bristande organisering och ansvarstagande. Det framkommer att det vid skolan inom flera områden saknas fungerande rutiner för arbetsprocesser som skollagen reglerar. Vidare bedömer Skolinspektionen att huvudmannen, trots kännedom om brister i verksamheten, inte vidtar de åtgärder som behövs. Verksamheten har under lång tid kännetecknats av brister i förhållande till bestämmelser som är grundläggande för utbildningen. Även nya brister som konstateras har pågått under en längre tid. Det föreligger ett mönster av att huvudmannen har svårigheter att säkerställa tillgången till lärare och elevernas rätt till undervisning. Det är vidare allvarligt att bristerna inom arbetet med särskilt stöd hänförs till otillräckliga resurser och att resurser inte anpassas till elevernas förutsättningar och behov.

Bristerna drabbar skolans elever och riskerar att påverka elevernas utveckling och lärande på ett negativt sätt. Försvårande omständigheter är att bristerna har samband med huvudmannens bristande ansvarstagande. Vid en samlad bedömning av de olika bristerna sammantagna och med beaktande av bristernas karaktär och omfattning samt att det är fråga om upprepade brister vid skolan, bedömer Skolinspektionen att bristerna på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten och utgör ett allvarligt missförhållande.

Huvudmannen har redan före föreläggandet visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter

Skolinspektionen ska härefter bedöma om Gällivare kommun redan före föreläggandet den 7 februari 2023 har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Vid denna bedömning ska beaktas hur huvudmannens ansvarstagande har bedömts vid tidigare tillsyn.

Skolinspektionen beslutade den 4 juli 2022 att förelägga Gällivare kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd och studiehandledning på modersmål samt att tilldela kommunen en anmärkning för brister avseende frånvaro och svenska som andraspråk. Bristerna inom arbetet med särskilt stöd bedömdes som allvarliga.

Skolinspektionen konstaterar därmed att det finns ett tidigare konkret exempel på att huvudmannen har brustit i uppfyllande av gällande regler. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att Gällivare kommun redan före föreläggandet visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Det föreligger förutsättningar att besluta om statliga åtgärder för rättelse

Sammanfattningsvis konstaterar Skolinspektionen att det på nytt föreligger ett allvarligt missförhållande i verksamheten inom två år från beslutet om föreläggande den 7 februari 2023 samt att huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter. Skolinspektionen konstaterar att förutsättningarna för att besluta om statliga åtgärder för rättelse därmed är uppfyllda.

Mot bakgrund av att det endast finns en högstadieskola i kommunens tätort bedömer Skolinspektionen att statliga åtgärder för rättelse i det här fallet är ett mer lämpligt ingripande än ett verksamhetsförbud (26 kap. 16 b § skollagen). Skolinspektionen bedömer vidare, med hänsyn till bristernas art och omfattning, att ett beslut om statliga åtgärder för rättelse är proportionerligt. Beslutet syftar till att eleverna ska tillförsäkras en god utbildning och är förenligt med barnens bästa. Skolinspektionen beslutar därför att statliga åtgärder för rättelse ska vidtas vid skolan på Gällivare kommuns bekostnad.

Beslutet har fattats generaldirektör Helén Ängmo.

Utredaren Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även regionchef Agneta Broberg, enhetschef Eva-Lena Ölund Brändström, chefsjurist Klara Cederlund och regionjurist Linnéa Lundberg medverkat.

Bilaga: Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, Besök: Nygatan 18-20 eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.